

Åbent brev til

Folketingets Socialudvalg
Folketingets Kommunaludvalg
Folketingets Erhvervs- Vækst- og Eksportudvalg
Social-, børne- og integrationsminister Annette Vilhelmsen
Økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager
Erhvervs- og vækstminister Henrik Sass Larsen

Udbud en trussel for de udsatte borgere og den frie konkurrence

Både på lovgivningsniveau og ude i kommunerne er der bevægelser mod en øget brug af udbud. Det bekymrer LOS, fordi udbud ikke er til gavn for hverken de udsatte borgere eller den frie konkurrence. LOS mener et frit og fair marked, hvor brugerens behov er i centrum, og der er lige konkurrence mellem offentlige og private tilbud, kan sikres på en langt bedre måde.

Fem alvorlige konsekvenser af udbud

LOS ser følgende fem alvorlige konsekvenser for fremtiden, hvis udbud bliver dominerende på det specialiserede socialområde.

1. Borgeren får ikke det bedste tilbud

Udbud strider mod servicelovens formålsbestemmelse, der siger, at hjælpen skal tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Det skyldes, at anbringende kommune kun vil kunne vælge mellem de tilbud, der har vundet et eventuelt udbud, hvilket begrænser udvalget betragteligt. I dag kan anbringende kommuner vælge frit mellem alle de tilbud, der er på landsplan, og som er registreret på Tilbudsportalen. Sådan bør det fortsat være.

2. Kvaliteten forringes

Udbud vil påvirke kvaliteten i mange tilbud. Det skyldes, at udbud primært fokuserer på prisen. Det kan give en formodning om at mange, især meget specialiserede tilbud, vil gå efter at kunne byde ind med et tilbud til en lavere pris end den fornødne kvalitet egentlig forudsætter, for at kunne komme i betragtning til det enkelte udbud.

3. Bredden i viften af tilbud bliver mindre

Udbud vil betyde at bredden i viften af tilbud vil blive markant mindre. Det skyldes, at meget specialiserede tilbud vil sænke kvalitetsniveauet for at kunne komme i betragtning, og at mange små tilbud ikke vil have administrativ kapacitet til hele tiden at skulle udarbejde udbudsmateriale for at kunne deltage i udbuddet. Det vil sige, at alene den "bløde mellemvare" vil overleve. Konsekvensen heraf bliver, at såvel små steder med fokus på tætte relationer såvel som meget specialiserede tilbud fremover kun i meget begrænset omfang vil være at finde på markedet.

4. Varme hænder bliver kolde

Udbud flytter ressourcer fra "varme" til "kolde" hænder. Det skyldes den omfattende tid, det vil tage for stederne at udarbejde udbudsmateriale i forbindelse med diverse udbudsrunder i 98 kommuner. Reelt vil det betyde, at de enkelte steder, især de små steder, skal bruge mere af tiden på administration, frem for tid på de anbragte børn, unge og voksne. LOS mener ikke, det er en hensigtsmæssig udnyttelse af de ressourcer, vi bruger på udsatte børn, unge og voksne.

5. Udbud er konkurrenceforvridende

Måden udbud praktiseres på er konkurrenceforvridende. Kommunerne konkurrenceudsætter typisk ikke egne tilbud, og de indgår dermed ikke i en udbudsrunde. Desuden er reglerne for udbud således, at selvom kommunen har haft et område i udbud, så kan de alligevel vælge de indkomne tilbud fra, og i stedet vælge at benytte egne tilbud. Det stiller konkurrencemæssigt de private tilbud dårligere end de offentlige tilbud.

Hvad ønsker LOS

LOS ønsker et frit og fair marked for de sociale tilbud, hvor omdrejningspunkterne er:

- Kvalitet
- Prisdokumentation
- Valgfrihed

Kvalitet skal sikre den bedst mulige indsats overfor de udsatte borgere. Kvalitet handler for LOS om, at de sociale tilbud arbejder løbende og systematisk med kvalificering af tilbuddet. At arbejde med kvalitet kræver tid og ressourcer. Det skal prioriteres og kunne budgetteres uden risiko for at stedet taber et udbud, fordi de ikke kun har fokus på prisen, men rent faktisk også prioriterer kvalitet i arbejdet til gavn for de udsatte borgere.

I dag er der ikke prisdokumentation på markedet. Alt for ofte oplever LOS, at alle indtægts- og udgiftsposter ikke indgår i budgetter og regnskaber for de offentlige tilbud. Derved er der ikke prisdokumentation om kommunernes prisfastsættelse af egne tilbud. Det skævrider konkurrencen. Det bør derfor være et krav, at de kommunale tilbud, som de private tilbud, udarbejder budgetter og regnskaber, hvor alle poster indgår. Kun på den måde kan man reelt sammenligne pris og kvalitet.

Valgfrihed handler om, at de kommunale sagsbehandlere skal have mulighed for at skabe sig et overblik over de sociale tilbud, der findes, når de står med en konkret anbringelse. Vi har i dag Tilbudsportalen, der er en oversigt over de fleste sociale tilbud. Hvis der skabes prisdokumentation mellem offentlige og private tilbud, vil man på den kunne sammenligne de forskellige tilbud og finde lige netop det tilbud, der matcher den enkelte borger.

Jeg vedhæfter til orientering en uddybende artikel fra det kommende nummer af vores medlemsblad Gi'LOS til orientering.

Med venlig hilsen

Emdrup den 11.oktober 2013

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Geert'.

Geert Jørgensen
Direktør

Bilag: Artikel, Udbud en trussel for det specialiserede socialområde

Udbud en trussel for det specialiserede socialområde

Både på lovgivningsniveau og ude i kommunerne er der bevægelser mod en øget brug af udbud. LOS – De private sociale tilbud finder det problematisk. LOS mener at et frit og fair marked med gode tilbud til borgerne kan sikres på en langt mere hensigtsmæssig måde

Af sekretariatsleder Sigrid Fleckner

Udbud på lovgivningsniveau og i Holbæk

Lige nu er der et EU direktiv på vej, der skal implementeres i en ny dansk udbudslov. Hvordan den lov kommer til at se ud er endnu ukendt, og meget vil afhænge af hvordan den udformes.

Derudover er der et større udbud på vej i løbet af efteråret. Holbæk har sammen med en række andre kommuner besluttet at gå i udbud med henblik på at indgå en rammeaftale om leverancer af bosteder for mennesker med autisme og rammeaftale om leverancer af bosteder for mennesker, som er domsanbragte. Antallet af kommuner, der vil indgå i dette udbud, er endnu ukendt, ligesom selve udbudsmaterialet endnu ikke er offentliggjort. Holbæk Kommune har tilkendegivet, at dette udbud vil blive efterfulgt af udbud på børne- og ungeområdet og området for alkoholdemente med sindslidelser.

Udbud er en mærkesag for LOS

LOS er bekymret, over de bevægelser der er mod en øget brug af udbud. Vi mener det er en trussel mod hele det specialiserede socialområde. Derfor er udbud en mærkesag for LOS og vi vil arbejde aktivt for at hindre, at vi får et marked domineret af udbud. Konkret vil vi:

- Påvirke de politiske beslutningstagere ved at gøre dem opmærksom på de trusler vi ser på området
- Søge indflydelse på hvordan den kommende udbudslov udformes

I det arbejde vil LOS pege på de løsninger, vi i stedet mener, kan sikre et frit og fair marked. I de tilfælde hvor vi ikke kan hindre udbud, vil vi gå i dialog med de kommuner, der går i udbud. I dialogen med dem vil vi:

- Arbejde for sammen med kommunerne at kunne tilbyde LOS' medlemmer informationsmøder om proces og indhold
- Påvirke kommunerne så det udbudsmateriale der udarbejdes ikke kun har fokus på prisen men også kvaliteten. Vi ønsker udbudsmateriale der er i overensstemmelse med den kommende kvalitetsmodel og med LOS' værdigrundlag.

Udbud en trussel for det specialiserede socialområde

LOS ønsker et frit og fair marked, hvor brugerens behov er i centrum og der er lige konkurrence mellem offentlige og private tilbud. LOS mener imidlertid ikke, at udbud er den rette måde at sikre dette på. LOS mener faktisk at udbud er dybt problematisk, og det skyldes flere forhold.

1. Borgeren får ikke det bedste tilbud

For det første mener LOS, at udbud strider mod servicelovens formålsbestemmelse, der siger, at hjælpen skal tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte. Det skyldes, at anbringende kommune kun vil kunne vælge mellem de tilbud har vundet udbuddet, hvilket begrænser udvalget betragteligt. I dag kan anbringende kommuner vælge frit mellem alle tilbud, der er på landsplan, og som er registreret på Tilbudsportalen. Sådan bør det fortsat være.

2. Kvaliteten forringes

For det andet mener LOS, at udbud vil påvirke kvaliteten i mange tilbud. Det skyldes, at udbud primært fokuserer på prisen. Det kan give en formodning om at mange, især meget

specialiserede tilbud, vil gå efter at kunne byde ind med et tilbud til en lavere pris end kvaliteten egentlig forudsætter, for at kunne komme i betragtning til det enkelte udbud.

3. Bredden i viften af tilbud bliver mindre

For det tredje mener LOS, at udbud vil betyde, at bredden i viften af tilbud vil blive markant mindre. Det skyldes, at meget specialiserede tilbud vil sænke kvalitetsniveauet for at kunne komme i betragtning, og at mange små tilbud ikke vil have administrativ kapacitet til hele tiden at skulle udarbejde udbudsmateriale for at kunne deltage i udbuddet. Det vil sige, at alene den "bløde mellemvare" vil overleve med den konsekvens, at små steder med fokus på tætte relationer og meget specialiserede tilbud fremover kun i meget begrænset omfang vil være at finde på markedet.

4. Varme hænder bliver kolde

For det fjerde mener LOS, at udbud flytter ressourcer fra "varme" til "kolde" hænder. Det skyldes den omfattende tid, det vil tage for stederne at udarbejde udbudsmateriale i forbindelse med diverse udbudsrunder i 98 kommuner. Reelt vil det betyde, at de enkelte steder, især de små steder, skal bruge mere af tiden på administration, frem for tid på de anbragte børn, unge og voksne. LOS mener ikke, det er en hensigtsmæssig udnyttelse af de ressourcer, vi bruger på udsatte børn, unge og voksne.

5. Udbud er konkurrenceforvridende

For det femte mener LOS, at den måde udbud praktiseres på er konkurrenceforvridende. Kommunerne konkurrenceudsætter typisk ikke egne tilbud, og de indgår dermed ikke i en udbudsrunde. Derudover er reglerne for udbud således, at selvom kommunen har haft et område i udbud, så kan de alligevel vælge de indkomne tilbud fra og i stedet vælge at benytte egne tilbud. Det stiller konkurrencemæssigt de private tilbud dårligere end de offentlige tilbud.

Hvad ønsker LOS

LOS ønsker et frit og fair marked for de sociale tilbud, hvor omdrejningspunkterne er:

- Kvalitet
- Prisgennemsigtighed
- Valgfrihed

De tre punkter mener LOS også bør være afsættet, når den nye udbudslov udformes.

Kvalitet skal sikre den bedst mulige indsats overfor de udsatte borgere. Kvalitet handler for LOS om, at de sociale tilbud arbejder løbende og systematisk med kvalificering af tilbuddet. Konkret ved at der på stedet opbygges en praksis og bevidsthed om, at man arbejder kontinuerligt og reflekterende med elementerne i sit arbejde ud fra en kvalitetsmodel. At arbejde med kvalitet kræver tid og ressourcer. Det skal prioriteres og kunne budgetteres uden risiko for at stedet taber et udbud, fordi de ikke kun har fokus på prisen, men rent faktisk også prioriterer kvalitet i arbejdet til gavn for de udsatte borgere.

I dag er der ikke prisgennemsigtighed på markedet. Alt for ofte oplever LOS, at alle indtægts- og udgiftsposter ikke indgår i budgetter og regnskaber for de offentlige tilbud. Derved er der ikke prisgennemsigtighed om kommunernes prisfastsættelse af egne tilbud. Det skævvrider konkurrencen. Det bør derfor være et krav, at de kommunale tilbud, som de private tilbud, udarbejder budgetter og regnskaber, hvor alle poster indgår. Kun på den måde kan man reelt sammenligne pris og kvalitet.

Valgfrihed handler om, at de kommunale sagsbehandlere skal have mulighed for at skabe sig et overblik over de sociale tilbud, der findes, når de står med en konkret anbringelse. Vi har i dag Tilbudsportalen, og hvis der skabes prisgennemsigtighed mellem offentlige og private tilbud, vil man på den kunne sammenligne de forskellige tilbud og finde lige netop det tilbud, der matcher den enkelte borger.

Hvad nu

Det nye EU direktiv er stort set færdigforhandlet, og det ser ud til, at de enkelte lande får en stor indflydelse på, hvordan direktivet implementeres i national ret. LOS vil gå aktivt ind og søge at påvirke indholdet af den måde som direktivet gennemføres på i en dansk udbudslov. I Holbæk kommune fortsætter processen om det fælles udbud. LOS følger denne proces tæt og vil søge at påvirke indholdet af udbudsmaterialet, så det ikke kun har fokus på pris, men også den kvalitet, der er så afgørende for at vi kan levere sociale tilbud til de mest udsatte mennesker i Danmark.

LOS vil arbejde aktivt og synligt for, at det specialiserede socialområde ikke ødelægges af tunge og bureaukratiske krav, til om og hvordan udbud skal benyttes. LOS vil i stedet arbejde for, at borgerens behov altid er udgangspunktet for indsatser i eget liv, og for at offentlige og private tilbud kan konkurrere på fair og lige vilkår.

Hvad har LOS gjort hidtil

LOS har længe været bekymret for det, som en øget brug af udbud kunne føre med sig. Allerede i 2011 anmodede LOS om et møde med Socialministeriet for at pege på de mange problemer, LOS ser for området, hvis udbud udbredes på det specialiserede socialområde. Tilkendegivelsen dengang var blandt andet, at ministeriet ville afvente om der kom et nyt direktiv fra EU, og hvad det i så fald ville indeholde.

I forbindelse med det kommende udbud i Holbæk havde LOS allerede i foråret en dialog med Holbæk kommune og repræsentanter fra andre kommuner, om de udfordringer vi så i forhold til deres planlagte udbud. I forlængelse af dette møde aftalte LOS sammen med Dansk Erhverv at udbyde to kurser til medlemmerne, der omhandlede dette konkrete udbud. Disse blev afholdt i august.

Reglerne

Fra og med den 1. juli 2007 til og med den 31. december 2012 gjaldt tilbudslovens (afsnit II om B-ydelser) regler om, at offentlige myndigheder skulle offentliggøre en annonce inden indgåelse af tjenesteydelseskontrakter, når kontraktværdien oversteg 500.000 kr. Annonceringspligten fandt dermed anvendelse på de tjenesteydelseskontrakter, som kommunerne indgik med sociale tilbud omfattet af serviceloven, hvis den samlede værdi var over 500.000. Kommunerne kunne således kun indgå kontrakt med regionale, kommunale eller private tilbud, hvis kommunerne forud for kontraktindgåelse havde offentliggjort en annonce. Denne annonceringspligt blev imidlertid stort set ikke efterlevet af nogen kommuner. Fra og med 1. januar 2013 blev tilbudsloven ophævet, og lige nu er der ingen regulering på området. EU er imidlertid på vej med et direktiv. Det tyder på, at der med dette direktiv følger en forpligtelse for kommunerne til at annoncere tjenesteydelser over 5, 5 mio. kr. Det er besluttet, at dette direktiv skal udmøntes i en selvstændig udbudslov i Danmark, og det vil i høj grad vil være op til Danmark selv at bestemme, hvordan det skal ske.

Uanset om kommunerne er forpligtet eller ej til at udbyde (annoncere) tjenesteydelser over en hvis værdi, kan kommunerne til enhver tid vælge at sætte ydelser i udbud